

پرسش نامه

احکام زکات فطره و نماز عید فطر

رضا ملوندی - روح الله نامی

بسم الله الرحمن الرحيم

عید سعید فطر از مهمترین اعیاد بزرگ اسلامی محسوب می گردد که درباره آن احادیث و روایات فراوانی ذکر گردیده است. مسلمانان روزه دار که در ماه مبارک رمضان همه سعی و تلاش خود را در اطاعت از خداوند به کار بسته اند و در همه ابعاد مرتبط با این ماه عظیم تقوا و پرهیزکاری را سرلوحه خود قرار داده اند، اکنون با فرا رسیدن عید سعید فطر به دنبال آگاهی دقیق احکام و آداب و انجام تکالیف این عید سعید هستند و می کوشند که وعده خداوند مبنی بر اجر و پاداش فراوان به روزه داران واقعی را از آن خود کنند

این مجموعه که از پرسش و پاسخ هایی در باب احکام زکات فطره و عید فطر ، مطرح شده، تلاشی است برای آشنایی و آگاهی بیشتر مخاطبان، امید که این تلاش مقبول خداوند واقع شود.

علی اکبر روحانی مقدم

مرکز ملی پاسخگویی به سؤالات دینی خراسان رضوی

رمضان ۱۳۹۵

آداب شب عید فطر کدام اند؟

با توجه به سؤال شما برخی از آداب را برای شما بیان می کنیم .

غسل کردن: روایت شده که قبل از غروب شب عید فطر، غسل شود، آن گاه که می دانیم آن شب، شب عید است.^۱

نماز خواندن: هر کس در شب عید فطر، دو رکعت نماز بخواند، از خدای متعال چیزی درخواست نمی کند، مگر آن که خداوند به او عطا می کند.^۲

زیارت امام حسین(ع): هر کس در یک شب از سه شب عید فطر، عید قربان و نیمه شعبان، قبر حسین(ع) را زیارت کند، خداوند گناهان گذشته و آینده اش را می آمرزد.^۳

شب زنده داری: هر کس دو شب عید [فطر و قربان] را به خاطر پاداش خدا به عبادت بپردازد، در آن روز که دل ها می میرند، دل او نمی میرد.^۴

دعا کردن: ای صاحب شکوه و بزرگواری، ای برگزیننده و یاور محمد! بر محمد و خاندانش درود فرست و هر گناهی را که مرتکب شده ام و آن را فراموش کرده ام، اما نزد تو در کتابی روشن ثبت است، پیامرزا!^۵ .^۶

^۱ ر.ک: الإقبال، ج ۱، ص ۴۵۷.

^۲ ر.ک: تهذیب الأحکام، ج ۳، ص ۷۱ (از پیامبر خدا(ص)).

^۳ ر.ک: تهذیب الأحکام، ج ۶، ص ۴۹ (از امام صادق(ع)).

^۴ ر.ک: ثواب الأعمال، ص ۱۰۱ (از پیامبر خدا(ص)).

^۵ ر.ک: مصباح المتهجد، ص ۶۴۸ (از امام صادق(ع)).

^۶ ر.ک: ماه خدا، ص ۹۰۷ - ۹۲۷.

چرا فطریه پردازیم؟ پرداخت فطره چه فوایدی دارد؟

«زکات فطره» از نگاه اهل سنت و شیعه، واجب می باشد و در متون دینی برای آن، فلسفه و فواید متعددی برشمرده اند که مهم ترین آنها عبارت است از:

- ۱- زکات فطره مکمل و تمام کننده روزه است؛ همان گونه که درود و صلوات بر پیامبر اسلام صلی الله علیه وآله مکمل و تمام کننده نماز است.^۷
- ۲- موجب حفظ انسان از مرگ در آن سال می شود.^۸
- ۳- باعث سلامتی جسم و پاکسازی روح از رزایل اخلاقی است. در روایتی در تفسیر آیه شریفه «قد افلح من زکیها» آمده است: منظور از تزکیه زکات فطره است.^۹
- ۴- مکمل و تمام کننده زکات مال است.^{۱۰}

زکات فطره از چه زمانی واجب میشود؟

انسان باید فطره کسانی را که در غروب شب عید فطر نان خور او حساب می شوند بدهد؛ کوچک باشند یا بزرگ، مسلمان باشند یا کافر، دادن خرج آنان بر او واجب باشد یا نه، در شهر خود او باشند یا در شهر دیگر

مغرب شب عید فطر (گلپایگانی؛ صافی)^{۱۱}

چه زمانی پردازیم؟

^۷ من لایحضره الفقیه، ج ۲، باب الفطره، ص ۱۸۳.

^۸ کافی، ج ۴، باب الفطره، ص ۱۷۴.

^۹ مستدرک وسائل الشیعه، ج ۷، ابواب زکاة الفطره، ص ۱۳۷.

^{۱۰} وسائل الشیعه، ج ۹، ابواب زکاة الفطره، ص ۳۱۸. احکام روزه، سید مجتبی حسینی، کد: ۵۰۰۱۷/۱۷۸

^{۱۱} رساله توضیح المسائل مراجع م ۱۹۹۳

بعد از اثبات حلول ماه شوال می‌تواند آن را کنار بگذارد اگر نماز عید فطر می‌خواند، بنا بر احتیاط واجب باید پیش از نماز پرداخت کند یا کنار بگذارد و اگر نماز عید نمی‌خواند، تا ظهر روز عید فطر مهلت دارد..(مقام معظم رهبری)

از همان شب عید فطر می‌توان پرداخت کرد. (حضرت امام؛ اراکی؛ نوری)

بنا بر مشهور شب عید فطر است. (ایه الله سیستانی)

روز عید فطر پرداخت کند. (ایه الله مکارم)

بنا بر احتیاط لازم بعد طلوع خورشید روز عید پرداخت شود. (ایه الله وحید)

بنا بر احتیاط واجب پیش از طلوع فجر روز عید نپردازد. (ایه الله بهجت)

طلوع فجر روز عید بپردازد (خویی، تبریزی) ۱۲

انتهای زمان پرداخت زکات فطره چه زمانی است؟

دو صورت دارد:

می‌خواهد در نماز عید حاضر شود:

بنا بر احتیاط واجب قبل نماز پرداخت کند و یا از مال خود جدا کند (مقام معظم رهبری؛ خویی

تبریزی سیستانی وحید صافی گلپایگانی)

بنا بر احتیاط قبل از نماز پرداخت شود (امام؛ اراکی؛ فاضل؛ بهجت؛ نوری)

نمی‌خواهد در نماز شرکت کند:

تا قبل از ظهر پرداخت کند (مشهور)

^{۱۲} سایت رهبری احکام روزه س ۲۳۴؛ تحریر الو سیله ج ۲ وقت وجوب زکات فطره، منهاج الصالحین خویی؛ تبریزی؛ و حید؛ سیستانی ج ۱ وقت اخراج زکات ایه الله؛ بهجت وسیله النجاه م ۱۳۵۸ عروه الوثقی ج زکات فطره وقت و جوبها ج ۲ تعلیقه ایه الله مکارم، فاضل؛ نوری؛ اراکی

بنابر احتیاط و اجب در روز عید پرداخت کند (زنجانی) ۱۳

کسی که فطره را در موقع خودش پرداخت نکرده وظیفه او چیست؟

الف - اگر آن را پیش از ظهر جدا کرده:

هر وقت می دهد نیت فطره کند و پرداخت نماید (خویی؛ تبریزی؛ سیستانی وحید؛ مکارم، زنجانی، نوری)

احتیاط واجب نیت فطره کند (حضرت امام؛ گلپایگانی؛ فاضل؛ صافی)

ب - پیش از ظهر جدا نکرده^{۱۴}

باید بدون نیت اداء و قضاء بپردازد. (مقام معظم رهبری؛ اراکی؛ صافی؛ گلپایگانی) احتیاط واجب بدون نیت اداء و قضاء بپردازد. حضرت امام؛ خویی؛ سیستانی؛ مکارم؛ نوری؛ فاضل به قصد قربت)

احتیاط و اجب ان است به نیت آنچه شارع خواسته فطره را بدهد (ایه الله وحید)

معصیت کرده و احتیاط مستحب پرداخت است (ایه الله بهجت)

معصیت کرده و به احتیاط مستحب بدون نیت اداء یا قضاء بپردازد (ایه الله زنجانی)^{۱۵}

آیا میتوان زکات فطره قبل عید یا قبل از ماه رمضان پرداخت کرد؟

۱- پرداخت قبل از ماه مبارک رمضان صحیح نیست

^{۱۳} توضیح المسائل مراجع م ۲۰۲۹ سایت رهبری احکام روزه م ۲۳۴

^{۱۴} رساله مراجع م ۲۰۳۱ احکام روزه سایت رهبری سوال ۲۳۹

^{۱۵} رساله مراجع م ۲۰۳۰

۲- در ماه رمضان:

احتیاط واجب آن است که پرداخت نشود (امام؛ مقام معظم رهبری فاضل، بهجت؛ مکارم؛ نوری)

جایز است (خویی، تبریزی؛ سیستانی؛ وحید، صافی؛ زنجانی) ۱۶

اگر در ماه رمضان بدهد صحیح است ولی احتیاط لازم آن است که قصد و جوب نکند مگر آنکه فطره را بعد از مغرب شب عید یا صبح روز عید پیش از نماز صبح بدهد (گلپایگانی)

قبل از ماه رمضان یا در ماه رمضان می تواند به عنوان قرض بدهد و بعد طلب خود را بابت زکات حساب کند.^{۱۷}

آیاشخص می تواند فطره خود را جدا (عزل) کند و پرداخت آن را به تاخیر اندازد

بله جایز است خصوصاً با ملاحظه بعضی مر جحات (حضرت امام، گلپایگانی، صافی ایة الله بهجت)

جایز است اگر قرض عقلایی دارد مثل دادن آن به فقیر معینی که فعلاً دسترسی به او ندارد (خویی تبریزی وحید سیستانی)

اگر زکات فطره را جدا تبدیل آن جایز است ؟ خیر جایز نیست لذا شخص نمی تواند آن را برای خود بردارد یا آن را عوض کند (مراجع ۱۸) ۱۹

^{۱۶} رساله مراجع م ۲۰۲۵ وسیله النجاه ایة الله بهجت م ۱۳۵۹ سایت رهبری م پرداخت زکات فطره پیش از ماه رمضان

۲۳۶. آیا جایز است پیش از ماه رمضان، فطره را به فقیر داد؟

(ج) خیر، کفایت نمی کند؛ ولی می تواند آن را به عنوان قرض به او بدهد و در روز عید فطر، طلب خود را بابت فطره حساب کند.

^{۱۷} تحریر الوسيله ج ۲ القول فی وقت و جوبها توضیح المسائل مراجع ۲۰۲۵ رهبری سایت احکام روزه ۲۳۶ س منهاج سیستانی و حید خویی تبریزی م

۱۱۷۹

^{۱۸} رساله مراجع م ۲۰۳۲ وسیله النجاه بهجت م ۱۳۶۰

^{۱۹} تحریر الوسيله القول وقت و جوبها م ۲ هدایه العباد گلپایگانی ج ۱ م ۱۵۹۶ و هدایه ایة الله صافی ج ۱ م ۱۵۹۵ وسیله النجاه م ۱۳۶۰ منهاج ایا عظام

سیستانی، خویی، وحید؛ تبریزی قبل م ۱۱۷۹

احکام فطره مهمان چیست؟

فطره مهمانی که پیش از غروب شب عید فطر با رضایت صاحبخانه وارد شده و نانخور او حساب می‌شود، بر او واجب است (حضرت امام؛ مقام معظم رهبری؛ سیستانی تبریزی و حید، خوبی؛ نوری؛ فاضل: اگر نانخور او حساب شود، بر او واجب است، لیکن به مجرد صرف یک افطاری فطره مهمان بر صاحبخانه واجب نیست)

گلیایگانی، مسأله فطره مهمانی که پیش از مغرب شب عید فطر با رضایت صاحبخانه وارد شده در صورتی که بگویند امشب نان او را داده، بر او واجب است هر چند نان خور او حساب نشود. ۲۰

مکارم: مسأله میهمانی که پیش از غروب شب عید فطر با رضایت صاحبخانه وارد شده و نانخور او محسوب می‌شود (یعنی تصمیم دارد مدتی نزد او بماند) دادن زکات فطره او نیز واجب است، اما اگر فقط برای شب عید دعوت شده فطره او بر میزبان نیست و در صورتی که بدون رضایت صاحبخانه باشد نیز بنا بر احتیاط واجب فطره او را بدهد، همچنین فطره کسی که انسان را مجبور کرده است که خرجی او را پردازد

بهجت: فطره کسی که پیش از بر آمدن هلال ماه شوال مهمان شخص دیگری شده است بر میزبان واجب است، به شرط آنکه برای خوردن غذا به منزل او آمده باشد، و لو بعداً مانعی پیش آید که نتواند غذا صرف کند

زنجانی: مسأله زکات فطره کسی بر انسان واجب است که «نان خور» بدون هیچ قیدی خوانده شود، ولی کسی که فقط با قیدی نان خور خوانده می‌شود مثلاً تنها «نان خور در شب عید فطر» یا «نان خور در روز آخر ماه رمضان» به وی گفته می‌شود، زکات فطره وی بر انسان واجب نیست. بنا بر این مهمانی که قبل از غروب آفتاب شب عید فطر وارد منزل انسان می‌گردد اگر بنا دارد مدت طولانی مهمان بوده به گونه‌ای که «نان خور» بدون هیچ قیدی بشمار می‌آید، زکات فطره وی واجب است، ولی

۲۰ رساله مراجع م ۱۹۹۵ سایت رهبری ۲۲۵م احکام روزه

اگر تنها همان شب را مهمان است زکات فطره وی واجب: نیست، هر چند احتیاطاً مستحب آن است که زکات فطره او را هم بدهد. استفتات

مهمان پیش از غروب

اگر پیش از غروب شب عید فطر، مهمان وارد شده اما از نان خودش که همراه داشته افطار کرده، آیا فطره او بر صاحب خانه واجب است، یا نه؟.

اگر مقصود از افطار این است که غذای خود را خورده و فقط در منزل او بوده فطره او بر صاحب منزل نیست و اگر مقصود از افطار اینست که مثلاً یک لقمه نان از خودش خورده ولی مهمان صاحب منزل بوده، و غذای او را خورده صدق عیال می‌کند و فطره او بر صاحب منزل است.^{۲۱}

در توضیح المسائل فرموده‌اید: فطره مهمانی که نان خور حساب می‌شود بر صاحب خانه واجب است، سؤال این است که اگر کسی فقط شب عید فطر مهمان باشد آیا نان خور حساب می‌شود؟
در روایت صحیحه وارد شده که فطره عائله یعنی نان خور واجب است

(الفِطْرَةَ وَاجِبَةً عَلَى كُلِّ مَنْ يَعُول) بنابراین فطره مهمان در صورتی واجب می‌شود که بر او عرفاً نان خور صدق کند و به مهمان یک شبه عرفاً نان خور صدق نمی‌کند لذا فطره او بر خودش واجب است نه بر صاحب خانه.^{۲۲}

^{۲۱} گلپایگانی، سید محمد رضا موسوی، مجمع المسائل (گلپایگانی)، ۵ جلد، س ۳۷
^{۲۲} لنکرانی، محمد فاضل موحدی، جامع المسائل (فارسی - فاضل)، دو جلد، انتشارات امیر قلم، قم - ایران، یازدهم، ه ق

اگر انسان شب عید فطر مهمان داشته باشد، صبح بفهمد که عید بوده، آیا فطره آنها بر او واجب است یا نه؟ در صورتی که موقع غروب آمده باشند، و همچنین اگر موقع غروب بیاید و چیزی نخورد آیا باز هم فطره او بر صاحب خانه است؟

اگر قبل از غروب آمده‌اند، باید فطره آنها را بدهد اگر چه عید بودن را صبح فهمیده باشد و کسی که قبل از مغرب آنجا بوده، هر چند چیزی نخورد، احتیاط آنست که فطره او را نیز بدهد. و الله العالم.^{۲۳}

شب عید فطر قبل از غروب، فقیری در خانه ما را زد، ما هم مقداری نان و خرما جهت خوراکی به او دادیم، ولی وارد خانه نشد آیا فطریه او بر گردن ما می‌باشد یا نه؟
فطره فقیر مذکور بر صاحبخانه واجب نیست.^{۲۴}

در چه صورت صدق نانخور بر مهمان می‌شود ایه مهمان یک شبه هم صدق نانخور می‌کند؟

باید صدق ناخور و عیال بر او بشود به این که بخواهد مدتی بماند (حضرت امام)

همینکه یک شب به او غذا به او بدهد صدق نانخور می‌کند (صافی؛ گپایگانی؛ نوری)

یک امر عرفی است و مهمان یک شبه نانخور نیست (فاضل)

مهمان یک شبه کافی نیست (مقام معظم رهبری)

مهمانی که تصمیم دارد مدتی نزد او بماند در استفتات ایشان چهار پنج روز ذکر شده (ایه الله مکارم)

^{۲۳} گپایگانی، لطف الله صافی، جامع الأحکام (صافی)

^{۲۴} گپایگانی، لطف الله صافی، جامع الأحکام (صافی)، دو جلد، انتشارات

فطره کسی که پیش از بر آمدن هلال ماه شوال مهمان شخص دیگری شده است بر میزبان واجب است، به شرط آنکه برای خوردن غذا به منزل او آمده باشد، و لو بعداً مانعی پیش آید که نتواند غذا صرف کند (صدق مهمان کافی است) (ایه الله بهجت)

اگر یک شب هم بماند کافی است (خویی؛ تبریزی؛ وحید)

سیستانی: مسأله فطره مهمانی که پیش از غروب شب عید فطر وارد شده و شب را نزد او مانده و نان خور او هر چند موقتاً حساب می‌شود، بر او واجب است مثل مهمانی که قبل از غروب آمده و شب می‌ماند و میزبان امکانات رفاهی را برای او فراهم کرده و عهده دار مخارج او شده^{۲۵}

مهمانی که قبل از غروب آفتاب شب عید فطر وارد منزل انسان می‌گردد اگر بنا دارد مدت طولانی مهمان بوده به گونه‌ای که «نان خور» بدون هیچ قیدی بشمار می‌آید، زکات فطره وی واجب است، ولی اگر تنها همان شب را مهمان است زکات فطره وی واجب نیست (رنجانی) ۲۶

ایا انتقال زکات فطره به شهر دیگر جایز است ؟

در صورتی که زکات فطره را از مال خود جدا کرده باشد اگر در محلّ خودش مستحقّ پیدا شود، احتیاط واجب آن است که فطره را بجای دیگر نبرد و اگر بجای دیگر ببرد و تلف شود، باید عوض آن را بدهد (حضرت امام؛) ۲۷

آیا جایز است زکات فطره را در شهر دیگری بدهیم؟

اگر در محل و شهر خودش مستحقّ پیدا نشود، می‌تواند آن را به شهر دیگری ببرد. مقام معظم رهبری

^{۲۵} رساله جامع م ۲۶۵۲

^{۲۶} حضرت امام تعلقه عروه ج ۲ فصل فی من تجب عنه بهجت مکارم زنجانی نوری صافی گپایگانی فاضل رساله مراجع م ۱۹۹۵ رهبری سایت احکام روزه سوال ۲۲۶ فاضل جامع المسائل ج ۲ س ۳۷ مکارم استفتات ج ۳ س ۳۴۹ منهاج ایه الله خویی سیستانی وحید تبریزی ج ۱ م ۱۱۷۲

^{۲۷} رساله مراجع م ۲۰۳۵ سایت رهبری احکام روزه م ۲۳۶ احکام روزه

اگر در محلّ خودش مستحقّ پیدا شود، احتیاط واجب آن است که فطره را بجای دیگر نبرد و اگر بجای دیگر ببرد و تلف شود، باید عوض آن را بدهد(خوئی، گلپایگانی، فاضل، نوری، تبریزی، صافی)

مکارم: احتیاط واجب آن است که زکات فطره را در همان محلّ مصرف کند، مثلاً نمی‌تواند برای بستگانش که در شهر دیگری هستند بفرستد، مگر اینکه در آن محلّ مستحقّی پیدا نشود و هرگاه با وجود مستحقّ فطره را به جای دیگری ببرد و تلف شود ضامن است، ولی حاکم شرع می‌تواند با توجّه به مصالح نیازمندان اجازه دهد آن را به محلّ دیگری ببرند

. اراکی؛ بهجت: احتیاط مستحبّ انتقال ندهد

زنجانی: مسأله اگر در محلّ خودش، نتواند فطره را به مصرف آن برساند، چنانچه امید نداشته باشد که بعداً بتواند به مصرف برساند، باید آن را به شهر دیگر ببرد و به مصرف فطره برساند، و بنا بر احتیاط واجب مخارج بردن به آن شهر را از فطره بر ندارد و اگر فطره تلف شود ضامن نیست. و در صورتی که بتواند زکات فطره را در محلّ خود به مصرف برساند، چنانچه بدون اجازه حاکم شرع آن را به شهر دیگر ببرد و تلف شود، باید عوض آن را بدهد.

آیا میتوان زکات فطره را با کارت پرداخت کرد؟

آیا می‌توان زکات فطره را از طریق کارتهای بانکی به حساب فقیر واریز کرد؟

مقام معظم رهبری

اشکال ندارد.^{۲۸}

آیت ا... سیستانی

می‌شود ولی باید قبض شود.^{۲۹}

^{۲۸} شماره استفتاء: ۵۶۳۰۰۳

^{۲۹} کد استفتاء: ۳۶۳۶۵۴

آیت ... مکارم: در فرض سؤال واریز فطریه به حساب بانکی شخص نیازمند مانعی ندارد و از این جهت اشکالی ندارد.^{۳۰}

آیت ... شبیری: قبل از ظهر روز عید فطر، اگر زکات را کنار نگذاشته اید می توانید به حساب فقیر واریز کنید اما اگر تا ظهر واریز نمی شود باید پول زکات را کنار بگذارید و نیت زکات فطره از پولی که در حساب بانکی است کفایت نمی کند^{۳۱}

آیت ... نوری: مانعی ندارد.^{۳۲}

کسی که شب عید فطر دسترسی به پول ندارد چه کند؟

کسی که در حساب بانکی خود پول دارد، اما شب عید فطر امکان برداشت پول را از حسابش ندارد، برای پرداخت زکات فطره خود چه وظیفه ای دارد؟ (این فرد چیزهایی را هم که بتواند بعنوان زکات فطره پرداخت نماید، در اختیار ندارد) آیا قرض گرفتن در صورتی که برای فرد کسر شأن نباشد، واجب است؟

مقام معظم رهبری: قرض گرفتن واجب نیست می توانید به مقدار زکات فطره از حسابتان نیت کنید و بعد برداشت کنید و به فقیر بدهید.^{۳۳}

سیستانی: پرداخت فطره در ماه رمضان مجاز است.^{۳۴}

^{۳۰} کد استفتاء: ۹۴۰۴۲۲۰۲۳۸

^{۳۱}. (سوال شماره ۱۸۱۶۹)

^{۳۲} کد استفتاء: ۲۰۹۳۹

^{۳۳} شماره استفتاء: ۵۶۳۰۰۳

^{۳۴} کد استفتاء: ۳۶۳۶۵۴

مکارم: اگر معادل پول فطره را در جای دیگری دارید قرض کنید و فطره را پرداخت کنید و بعد از همان مبلغ معادل، قرض خود را ادا نمایید. در غیر اینصورت واجب نیست.

البته: وقت ادای زکات فطره، روز عید فطر قبل از انجام نماز است؛ بنابراین، کسی که نماز عید فطر را می خواند باید فطره را پیش از نماز عید بدهد، ولی اگر نماز عید را نمی خواند می تواند تا ظهر روز عید تأخیر بیندازد.^{۳۵}

شبی: در فرض سؤال اگر حیثیتش خدشه دار نمی شود باید قرض کند یا برخی اموالش را بفروشد تا به وظیفه اش در مورد زکات فطره عمل کند.^{۳۶}

نوری: واجب نیست.^{۳۷}

زکات فطره در چه راهی مصرف شود؟

۳۸ مصرف زکات فطره، همان مصرف زکات مال است ولی احتیاط مستحب آن است که با وجود فقیر در محل، به مصارف دیگر نرسد (حضرت امام؛ مقام معظم رهبری، اراکی، خویی؛ فاضل، بهجت، زنجانی نوری).

بنابر احتیاط واجب به فقیرای شیعه داده شود (گلپایگانی صافی سیستانی مکارم وحید)

قبل از ماه رمضان می توانند فطره را بدهند؟

خیر قبل از ماه رمضان نمی تواند فطره را پرداخت نماید.

^{۳۵} کد رهگیری: ۹۴۰۴۲۲۰۲۳۸

^{۳۶} سوال شماره ۱۸۱۶۹

^{۳۷} کد استفتاء: ۲۰۹۳۹

^{۳۸} رهبری سایت احکام روزه ۲۴۵ رساله مراجع م ۲۰۱۴

در بین ماه رمضان می تواند فطریه را پرداخت نماید؟

به احتیاط واجب پرداخت نکنند (مرحوم امام، فضل بهجت مکارم نوری)

جایز است (گلپایگانی صافی زنجانی)

جایز است هر چند احتیاط مستحب است به عنوان قرض بدهند (سیستانی وحید خوئی تبریزی)

آیا فطریه جنین داخل شکم مادر هم باید پرداخت شود؟

جنین داخل شکم فطریه ندارد.

به فردی که فطریه را در گناه مصرف می کند می توان فطریه را بدهند؟

به کسی که فطره را در معصیت مصرف می کند نباید فطره بدهند.

مستحبات پرداخت زکات فطره

در پرداخت زکات فطره چه مسائلی مستحب است؟

مستحب است در دادن زکات فطره، خویشان فقیر خود را بر دیگران مقدم دارد و بعد همسایگان فقیر را، بعد اهل علم فقیر را، ولی اگر دیگران از جهتی برتری داشته باشند، مستحب است آنها را مقدم بدارد.

ابتدا و انتهای وقت نماز عیدین چه زمانی می باشد؟

وقت نماز عید فطر و قربان از اول آفتاب روز عید تا ظهر عید است. (مراجع عظام تقلید)

آیا اذان و اقامه برای نماز عید فطر مستحب است؟

این نماز، اذان و اقامه ندارد. (مراجع عظام تقلید)

آیا گفتن سه مرتبه (الصلاة) در نماز عیدین مستحب است؟

بله مستحب است البته آیه الله مکارم می فرمایند به امید مطلوبیت پروردگا خوانده شود.

آیا انجام قنوت ها در نماز عیدین واجب است؟

بلی ، بنا بر احتیاط واجب باید انجام شوند. (آیات عظام مرحوم امام، بهجت، وحید)
بلی ، واجب است انجام شوند. (آیات عظام خویی، تبریزی، گلپایگانی ، اراکی، فاضل، صافی، نوری، شبیری زنجانی، مکارم)

انجام دو تا قنوت در رکعت اول و دو تا قنوت در رکعت دوم بنا بر احتیاط واجب لازم می باشد اما بهتر است در رکعت اول، چهار تا قنوت و در رکعت دوم، سه تا قنوت انجام شود. (آیت الله سیستانی)

آیا در قنوت های نماز عیدین ذکر خاصی معتبر است؟

خیر ، هر ذکر و دعایی در قنوت خوانده شود کافی است ، ولی بهتر است دعاهای وارد شده از سوی معصومین علیهم السلام را بخواند

در زمان غیبت امام زمان علیه السلام ، اگر نماز عید فطر و قربان به جماعت خوانده شود ، آیا خواندن خطبه ها در بعد از نماز عیدین واجب است؟

ترک این خطبه ها در زمان غیبت، جایز است. (آیات عظام مرحوم امام^{۳۹}، خویی ، تبریزی ، گلپایگانی ، فاضل ، بهجت ، مکارم ، نوری ، شبیری زنجانی ، وحید ، صافی)
احتیاط لازم آن است که بعد از آن دو خطبه بخوانند. (آیت الله سیستانی)

آیا در زمان غیبت امام زمان علیه السلام ، در هنگام خواندن خطبه های نماز عیدین ، حضور و گوش دادن به خطبه ها واجب است؟

خیر ، واجب نیست. (آیات عظام مرحوم امام، خویی، گلپایگانی، فاضل، تبریزی، بهجت، مکارم، سیستانی، وحید)

چه آدابی برای نماز عید فطر بیان شده است؟

۱- نماز گزاردن در صحرا یا جای بدون سقف: در عید فطر و عید قربان، نماز، زیر سایه بان ها و در خانه ها خوانده نمی شود؛ چرا که پیامبر خدا(ص) در آن روزها بیرون می رفت تا برابر افق های آسمان قرار بگیرد.^{۴۰}

۲- نماز گزاردن بدون اذان و اقامه: پیامبر(ص) نماز عید فطر و عید قربان را بدون اذان و اقامه می خواند.^{۴۱}

۳- دعا هنگام ایستادن برای نماز: پروردگارا!... به درگاہت روی آورده ام و از گناہانم توبه کارم. زائر تو ام و حقّ زائر بر زیارت شده، هدیه است. پس هدیۀ مرا از سوی خود خشنودی ات و بهشت قرار بده!

خداوندا! تو احترام ماه رمضان را بزرگ داشته و در آن قرآن را نازل کرده ای و در آن، شبی قرار داده ای که بهتر از هزار ماه است. سپس روزه داری و عبادت آن را بر من منتّ نهاده ای، در آنچه بر من منتّ نهاده ای. پس نعمت و رحمت خویش را بر من کامل کن!

پروردگارا! تو را در این ماه، آزادشدگانی است. پس اگر من از آنانم که در این ماه، آزادم کرده ای، آن را بر من تمام کن و تا زنده ام داشته ای، مرا به گناه باز نگردان، و اگر چنان نکرده ای، به سبب سستی عمل یا بزرگی گناه، پس به بزرگواری و فضل و رحمتت، به کتابی که در ماه رمضان در شب

^{۴۰} ر.ک: دعائم الإسلام، ج ۱، ص ۱۸۵ (از امام صادق(ع)).

^{۴۱} ر.ک: المعجم الكبير، ج ۱، ص ۳۱۸.

قدر نازل کرده ای و به آنچه در آن فرو فرستاده ای و به حرمت آن که در این ماه، او را بزرگ داشته ای و به محمد و علی - که سلام و درود تو بر آن دو باد - و به خودت - ای خداوند، به حق محمد - و به حق آنان که پس از اویند - که درود خدا بر او و آنان باد - که به سبب شما روی به درگاه خدا می کنم، - خداوندا - به حق محمد(ص)، هم اکنون، مرا در زمرة آزادشدگان آزاد کن! ^{۴۲} ^{۴۳}

چه چیزهایی در نماز عیدین مستحب است؟

- ۱- غسل قبل از نماز.
- ۲- بلند خواندن قرائت. (در نماز جماعت برای امام و در نماز فرادا برای شخصی که نمازش را فرادا می خواند).
- ۳- بالا بردن دستها در حال تکبیرات.
- ۴- بر زمین سجده کند نه چیزهایی که غیر زمین هستند و سجده بر آن ها صحیح است.
- ۵- در صحرا نماز بخواند مگر در مکه معظمه که در مسجد الحرام افضل است.
- ۶- با حالت پیاده برود.
- ۷- پا برهنه برود.
- ۸- با وقار و آرامش برود.
- ۹- با عمامه سفید و قبا برود.
- ۱۰- در نماز عید فطر قبل از نماز با خرما افطار کند.

^{۴۲} ر.ک: الإقبال، ج ۱، ص ۴۹۴ (از امام صادق(ع)).

^{۴۳} ر.ک: ماه خدا، ص ۹۸۵ - ۹۹۹.

۱۱- در عید فطر بعد از چهار نماز (نماز مغرب و عشاء شب عید و نماز صبح روز عید و نماز عید) ، تکبیرات وارده را بگوید :

اللَّهُ أَكْبَرُ ، اللَّهُ أَكْبَرُ ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَ اللَّهُ أَكْبَرُ ، اللَّهُ أَكْبَرُ وَ لِلَّهِ الْحَمْدُ وَ اللَّهُ أَكْبَرُ عَلَى مَا هَدَانَا.

مکروهات نماز عید کدام است؟

مکروه است نماز عید را زیر سقف بخوانند.

کیفیت نماز عیدین چگونه است؟

دو رکعت است که در رکعت اول بعد از خواندن حمد و سوره، باید پنج تکبیر بگوید و بعد از هر تکبیر یک قنوت بخواند و بعد از قنوت پنجم تکبیر دیگری بگوید و به رکوع رود و دو سجده به جا آورد و برخیزد و در رکعت دوم چهار تکبیر بگوید و بعد از هر تکبیر قنوت بخواند و تکبیر پنجم را بگوید و به رکوع رود و بعد از رکوع دو سجده کند و تشهد بخواند و نماز را سلام دهد و اگر نماز عید فطر و قربان به جماعت خوانده شود، باید بعد از آن دو خطبه بخوانند هر چند در زمان غیبت ترک این دو خطبه جایز است. (مشهور)^{۴۴}

نماز عید فطر و قربان دو رکعت است؛ به این صورت که بعد از تکبیره الاحرام در اول نماز و خواندن حمد و سوره در هر رکعت، چند تکبیر گفته می شود و در بین تکبیرها قنوت خوانده می شود. تعداد لازم این تکبیرها و قنوتها در هر رکعت بنا بر احتیاط واجب، سه تکبیر و دو قنوت در بین آنهاست و بعد از تکبیر سوم بنا بر احتیاط واجب تکبیر دیگری قبل از رکوع گفته می شود. بنابراین تعداد تکبیرها در مجموع هر رکعت چهار تکبیر می باشد؛ هر چند بهتر است در رکعت اول پنج تکبیر و چهار قنوت در بین آنها و در رکعت دوم، چهار تکبیر و سه قنوت در بین آنها گفته شود که در این صورت هم علاوه بر این تکبیرها و قنوتها، تکبیر دیگری قبل از رکوع بنا بر احتیاط، لازم می باشد .

^{۴۴} توضیح المسائل مراجع ، ج ۱، ص: ۸۲۵ ، م ۱۵۱۹ و توضیح المسائل وحید، م ۱۵۲۷ و العروة الوثقی، کتاب الصلوه ، فصل فی الصلوات المرغبات ، فصل فی صلاة العیدین ، بالای م ۱

شایان ذکر است بقیه نماز یعنی رکوع و دو سجده و تشهد و سلام مثل سایر نمازهای دو رکعتی انجام می‌شود (سیستانی)^{۴۵}.

آیا اقامه نماز عید توسط یک امام جماعت در بیش از یک مکان جایز است یا خیر؟

- نسبت به نمازهای یومیّه امام می‌تواند بلکه مستحب است به خاطر مأمومین دیگر نمازش را دوباره بخواند، ولی این جواز برای نماز عیدین مشکل است. (مقام معظم رهبری)^{۴۶}
 - مشروعیت تکرار نماز عید به جماعت برای امام ثابت نیست و منظور از عدم جواز بطلان است، و اگر به قصد رجاء خوانده مانعی ندارد و بدعت نیست، و الله العالم. (آیت الله تبریزی)
 - بلی، در صورت رجحان مانعی ندارد.^{۴۷} (آیت الله بهجت)
 - مشروعیت دو بار خواندن نماز عید فطر یا قربان ثابت نیست. بنابراین امام جماعتی که نماز عید را به جماعت خوانده، نمی‌تواند آن را دوباره به جماعت برای گروه دیگری بخواند. (آیات عظام گلپایگانی، سیستانی)
 - در نمازهای یومیّه تا دو نوبت جایز است و زائد بر آن محلّ اشکال است ولی در نماز عید مشروعیت تکرار آن معلوم نیست. (آیت الله صافی)
 - اقامه چند نماز عید فطر برای یک امام جایز نیست، ولی آنچه قبلاً خوانده شده است صحیح است و اگر کسی به قصد و نیت اینکه در شرع مقدّس وارد شده که یک امام دو نماز عید بخواند، نماز را تکرار کند جایز نیست (آیت الله فاضل)
- و در استفتاء خصوصی کتبی^{۴۸} از دفتر معظم له فرموده اند: طبق نظر آقا جایز نیست.^{۴۹}

۴۵ توضیح المسائل جامع ۱۸۷۲

^{۴۶}. اجوبه الاستفتائات رهبری س: ۵۶۹ و استفتاءات جدید تبریزی ج ۱ ص: ۱۳۲ س: ۶۳۳ و جامع المسائل فارسی فاضل ج ۱ ص ۱۲۴ س ۴۴۹ و مجمع المسائل گلپایگانی ج ۱ ص ۲۵۵ س ۲ و جامع الاحکام آیت الله صافی ج ۱ ص ۹۹ س ۳۴۴ و ۳۴۶ و استفتائات جدید آیت الله مکارم ج ۱ ص ۸۹ س ۲۷۱ و استفتاء خصوصی کتبی از آیات عظام مقام معظم رهبری ش ۳۲۹۳، فاضل ش ۵۵۷۴۵، مکارم ش ۵۱۶۱، تبریزی ش ۱۵۳۳، نوری همدانی ش ۶۹۹۱. سیستانی.^{۴۷} شایان ذکر است که در استفتاءات ایشان، ج ۲، س: ۲۵۱۹ و ۲۷۳۳ و ۲۷۳۲ این چنین آمده است: می‌تواند نماز عید فطر را به جماعت دوم اماماً یا مأموماً، با انعقاد جماعت با مأمومین دیگری غیر از نماز جماعت قبلی اعاده کند و آنچه در متن آمده است طبق استفتاء خصوصی می‌باشد که از ایشان شده است و این استفتاء مؤیدی از رساله فارسی ایشان نیز دارد و آن مسأله «۱۱۳۱» می‌باشد که این چنین آمده است: اگر امام یا مأموم بخواهد نمازی را که به جماعت خوانده دوباره با جماعت بخواند، جواز جماعت محلّ تأمل است ولی در صورتی که جماعت دوم دارای مزایایی باشد که در شرع رجحان داشته باشد و کسی بخواهد به امید مطلوب بودن دو مرتبه نمازش را به جماعت بخواند، بنا بر اظهر جایز است.

^{۴۸}. استفتاء خصوصی کتبی شماره ۵۵۷۴۵ تاریخ ۸۴/۱۰/۲۲ دفتر قم.

- نماز عید را مشکل است بتوان در دو مکان به جماعت انجام داد ولی در نمازهای یومیّه دو بار جماعت با دو گروه مختلف می‌توان خواند. (آیت الله مکارم)
- اشکال دارد. (آیت الله نوری همدانی)

کسی که موقع وجوب زکات فطره آن را نپرداخته است، وظیفه‌اش چیست؟

الف) اگر کنار گذاشته است :

- ۱) باید فطره را بدون آن که نیت ادا و قضا نماید، پرداخت کند. (مقام معظم رهبری و آیات عظام گلپایگانی، اراکی، صافی)^{۵۰}
 - ۲) به احتیاط واجب فطره را بدون آن که نیت ادا و قضا نماید، پرداخت کند. (آیات عظام مرحوم امام، فاضل، سیستانی، وحید، مکارم، نوری)^{۵۱}
 - ۳) فطره ساقط نمی‌شود و باید آن را بپردازد هرچند احتیاط مستحب است آن را به قصد ما فی الذمه اعمّ از ادا و قضا پرداخت نماید. (آیه الله تبریزی)^{۵۲}
 - ۴) فطره ساقط می‌شود هر چند احتیاط مستحب به قصد قربت مطلقه پرداخت نماید. (آیه الله خوئی)^{۵۳}
 - ۵) احتیاط مستحب قضا نماید. (آیه الله بهجت)^{۵۴}
 - ۶) معصیت کرده و به احتیاط مستحب پس از آن، بدون این که نیت ادا یا قضا کند فطره را بدهد. (آیه الله زنجانی)^{۵۵}
- ب) اگر کنار گذاشته است:
- ۷) آن را به عنوان زکات پرداخت نماید (مشهور)^{۵۶} و هنگام پرداخت،

^{۴۹} شایان ذکر است در اسفتاء دیگری که از ایشان در جامع المسائل ج ۱ ص ۱۲۴ س ۴۴۸ نقل شده آمده است: این کار خلاف احتیاط وجوبی است ولی ظاهراً آنچه در جامع المسائل ج ۱ ص ۱۲۴ س ۴۴۹ و اسفتاء کتبی ش ۵۵۷۴۵ آمده مقدم می‌باشد.

۵۰- سایت رهبری (Leader.ir)، احکام روزه، س ۲۳۹؛ العروة الوثقی، ج ۲، زکات فطره، فصل فی وقت وجوبها؛ هدایة العباد (گلپایگانی)، ج ۱، م ۱۵۹۳؛ هدایة العباد (صافی)، ج ۱، م ۱۵۹۲؛ توضیح المسائل مراجع، ج ۲، م ۲۰۳۱

۵۱- العروة الوثقی، ج ۲، زکات فطره، فصل فی وقت وجوبها؛ تحریر الوسیلة، ج ۲، المقصد الثانی فی زکاة الابدان، القول فی وقت وجوبها؛ منهاج الصالحین (سیستانی، وحید)، زکاة الفطره، قبل از م ۱۱۷۹؛ توضیح المسائل مراجع، ج ۲، م ۲۰۳۱؛ توضیح المسائل (وحید)، م ۲۰۴۸

۵۲- صراط النجاة (تبریزی)، ج ۱، ص ۴۹۴ و ۴۹۵؛ منهاج الصالحین (تبریزی)، ج ۱، زکاة الفطره، قبل از م ۱۱۷۹؛ توضیح المسائل (تبریزی)، م ۲۰۳۹

۵۳- العروة الوثقی، ج ۲، زکات فطره، فصل فی وقت وجوبها؛ منهاج الصالحین (خوئی)، ج ۱، زکاة الفطره، قبل از م ۱۱۷۹؛ موسوعه الخوئی، ج ۲۴، ص ۴۷۲ «آن الاقوی عدم الوجوب بعد الوقت و إن كان الإخراج أحوط بأن يأتي به بالعنوان الجامع بين الصدقة الواجبة أو المستحبة، لا الجامع بين الأداء و القضاء».

۵۴- توضیح المسائل (بهجت)، م ۱۵۹۴

۵۵- توضیح المسائل (زنجانی)، م ۲۰۳۹

نیت فطره نماید. (آیات عظام خوئی، تبریزی، سیستانی، وحید، مکارم، زنجانی، نوری)^{۵۷}
احتیاط واجب نیت فطره نماید. (آیات عظام مرحوم امام، گلپایگانی، فاضل، صافی)^{۵۸}
احتیاط مستحب نیت فطره بودن را تجدید نماید. (آیه الله اراکی)^{۵۹}

اگر فقیری بی نماز، شرابخوار، به طور آشکار معصیت کند می توان فطره را بدهد؟

الف. بی نماز :

بنابر احتیاط واجب به بی نماز زکات فطره داده نشود. (آیات عظام مرحوم امام^{۶۰}، خوئی، تبریزی، سیستانی، وحید)^{۶۱}

به قدر ضروریات به بی نماز و بدحجابی که علیل است و قدرت بر کار ندارد، می توان زکات فطره داد. (آیه الله بهجت)^{۶۲}

به فقیری که نماز نمی خواند اما مریض و علیل است و قدرت بر کار ندارد به شرط آن که مؤمن باشد می توان زکات فطره داد. (آیه الله گلپایگانی)^{۶۳}

ب. شرابخوار :

به شرابخوار زکات فطره داده نشود. (آیه الله خوئی)^{۶۴}

بنابر احتیاط واجب به شرابخوار زکات فطره داده نشود. (مشهور)^{۶۵}

۵۶- العروة الوثقی، ج ۲، زکات فطره، فصل فی وقت وجوبها؛ تحریر الوسيله، ج ۲، زکات فطره، القول فی وقت وجوبها؛ توضیح المسائل مراجع، ج ۲، م ۲۰۳۰؛
۵۷- العروة الوثقی، ج ۲، زکات فطره، فصل فی وقت وجوبها، م ۲؛ توضیح المسائل مراجع، ج ۲، م ۲۰۳۰؛ توضیح المسائل (وحید)، م ۲۰۴۷؛ توضیح المسائل (نوری)، م ۲۰۲۶ (آیه الله خوئی در حاشیه بر عروه احتیاط مستحب و آیت الله نوری در رساله فارسی، احتیاط واجب دارند)
۵۸- العروة الوثقی، ج ۲، زکات فطره، فصل فی وقت وجوبها، م ۲؛ توضیح المسائل مراجع، ج ۲، م ۲۰۳۰؛ (آیه الله گلپایگانی در حاشیه بر عروه احتیاط مستحب دارند)

۵۹- العروة الوثقی، ج ۲، زکات فطره، فصل فی وقت وجوبها، م ۲؛ توضیح المسائل مراجع، ج ۲، م ۲۰۳۰
۶۰- عبارت تحریر الوسيله بصورت زیر است: «أن لا یكون شارب الخمر علی الأحوط بل غیر متجاهر بمثل هذه الكبيرة علی الأحوط».
۶۱- العروة الوثقی، ج ۲، زکاة الفطره، فصل فی مصرفها، م ۱؛ تحریر الوسيله، ج ۲، مبحث زکات، القول فی اوصاف المستحقین، الثانی؛ توضیح المسائل مراجع، ج ۲، م ۲۰۱۶؛ توضیح المسائل (وحید)، م ۲۰۳۳
۶۲- استفتائات بهجت، ج ۲، س ۳۳۶۶ و س ۳۳۶۷
۶۳- مجمع المسائل (للگلپایگانی)، ج ۱، ص ۴۲۵، س ۱۸
۶۴- العروة الوثقی، ج ۲، زکاة الفطره، باب مصرفها، م ۱؛ المستند فی شرح العروة الوثقی، ج ۲۴، ص ۴۸۴، م ۲۸۶۹

بنابر احتیاط احتیاط مستحب به شرابخوار زکات فطره داده نشود. (آیه الله اراکی)^{۶۶}

ج. مرتکب معصیت به صورت آشکار :

بنابر احتیاط واجب به کسی که آشکارا معصیت می‌کند، زکات فطره داده نشود. (آیات عظام گلیایگانی، خوئی، تبریزی، فاضل لنکرانی، بهجت، سیستانی، وحید، صافی)^{۶۷}

بنابر احتیاط واجب به کسی که آشکارا معصیت کبیره می‌کند، زکات فطره داده نشود. (مقام معظم رهبری و آیات عظام مرحوم امام، مکارم، نوری، زنجانی)^{۶۸}

فطره دانشجو و سرباز و زندانی و مانند اینها که دولت خرجی آنها را می‌دهد به عهده چه کسی است؟ دولت تکلیف ندارد در نتیجه این افراد اگر نان خور شخص خاصی مثل پدر هستند زکات فطره بر آن شخص خاص لازم است و اگر شرائط در خودشان جمع است :

زکات فطره را خودشان بپردازند. (مقام معظم رهبری و آیات عظام مرحوم امام، گلیایگانی، فاضل، تبریزی، بهجت، سیستانی، نوری)

بنا بر احتیاط واجب زکات فطره را خودشان بپردازند. (آیات عظام مکارم، صافی)^{۶۹}

۶۵- العروة الوثقی، ج ۲، زکاة الفطرة، باب مصرفها، م ۱؛ تحریر الوسيلة، ج ۲، زکات فطره، القول فی مصرفها؛ توضیح المسائل مراجع، ج ۲، م ۲۰۱۶؛ توضیح المسائل (وحید)، م ۳۳۳

۶۶- العروة الوثقی، ج ۲، زکاة الفطرة، باب مصرفها، م ۱؛ توضیح المسائل مراجع، ج ۲، م ۲۰۱۶

۶۷- العروة الوثقی، ج ۲، زکاة الفطرة، باب مصرفها، م ۱؛ تحریر الوسيلة، ج ۲، زکات فطره، القول فی مصرفها؛ توضیح المسائل مراجع، ج ۲، م ۲۰۱۶
۶۸-۶۸۶۸-۶۸۶۸- سایت رهبری Leader.ir، احکام روزه، س ۲۴۰؛ العروة الوثقی، ج ۲، زکاة الفطرة، باب مصرفها، م ۱؛ تحریر الوسيلة، ج ۲، زکات فطره، القول فی مصرفها؛ توضیح المسائل مراجع، ج ۲، م ۲۰۱۶

۶۸- استفتانات امام، ج ۱، ص ۳۴۵، س ۱۷؛ استفتانات تبریزی، ج ۱، س ۷۸۰ و ۷۸۱ و ۷۹۲؛ استفتانات بهجت، ج ۲، س ۳۳۳؛ جامع المسائل (فاضل)، ج ۱، س ۶۴۱؛ مجمع المسائل (گلیایگانی)، ج ۱، ص ۴۲۵، س ۱۹؛ استفتانات نوری، ج ۲، س ۳۰۲؛ مجموعه استفتانات زکات فطره (سیستانی)، م ۱۱؛ موسوعه فقهی جامعه الزهراء، مجموع احکام ۳، مبحث روزه، زکات فطره
۶۸- استفتانات مکارم، ج ۱، س ۳۶۹؛ جامع الاحکام (صافی)، ج ۱، س ۵۶۳

۶۹- استفتانات مکارم، ج ۱، س ۳۶۹؛ جامع الاحکام (صافی)، ج ۱، س ۵۶۳

میهمان در چه صورت نانخور میزبان محسوب می‌شود؟

صدق انفاق فعلی کافی است. (آیات عظام گلپایگانی، اراکی، صافی، نوری) ^{۷۰}

فطره میهمان یک شبه بر عهده خودش می‌باشد. (مقام معظم رهبری) ^{۷۱}

یک امر عرفی است و عرفاً به میهمان یک شبه نانخور نمی‌گویند. (آیه الله فاضل) ^{۷۲}

میهمانی که تصمیم دارد مدتی نزد میزبان بماند (چهار پنج روز کافی است). (آیه الله مکارم) ^{۷۳}

اگر قبل از غروب آفتاب وارد شود و تصمیم دارد مدتی طولانی نزد میزبان بماند (آیه الله زنجانی) ^{۷۴}

میهمان بودن برای مدت کوتاهی کافی است مثل میهمانی که شب عید را نزد میزبان می‌ماند. (آیات عظام خوئی، وحید) ^{۷۵}

اگر یک روز در منزل صاحبخانه می‌ماند نانخور محسوب می‌شود. همچنین اگر شب عید فطر یا دو سه شب قبل از آن آمده و تا روز عید فطر در خانه مانده، فطره او به عهده صاحب خانه است. (آیه الله تبریزی) ^{۷۶}

اگر میهمان شب در منزل میزبان می‌ماند و میزبان هم امکانات رفاهی لازم را برایش فراهم نموده و متکفل مخارج او شده است هر چند میهمان چیزی نخورد یا با غذای خودش افطار نماید نانخور محسوب می‌شود. (آیه الله سیستانی) ^{۷۷}

ملاک وجوب فطره میهمان بر میزبان، صدق میهمان در وقت مخصوص است. یعنی فطره کسی که پیش از برآمدن هلال ماه شوال میهمان شخص دیگری شده است بر میزبان واجب است، به شرط آن

^{۷۰} هدایة العباد (گلپایگانی)، م ۱۵۸۱؛ هدایة العباد (صافی)، م ۱۵۸۰؛ ذیل توضیح المسائل مراجع، ج ۲، م ۱۹۹۵

^{۷۱} سایت رهبری (Leader.ir)، احکام روزه، س ۲۲۶

^{۷۲} جامع المسائل (فاضل)، ج ۲، ص ۱۸۷، س ۳۷؛ موسوعه فقهی جامعه الزهرا، مجموع احکام ۳، مبحث روزه، زکات فطره

^{۷۳} ذیل توضیح المسائل مراجع، ج ۲، م ۱۹۹۵؛ استفتانات مکارم، ج ۳، س ۳۴۹

^{۷۴} ذیل توضیح المسائل مراجع، ج ۲، م ۱۹۹۵

^{۷۵} منهاج الصالحین (خوئی، وحید)، ج ۲، زکات فطره، م ۱۱۷۲

^{۷۶} استفتانات تبریزی، ج ۱، س ۷۷۷ و س ۷۷۸

^{۷۷} مجموعه استفتانات زکات فطره (سیستانی)، م ۸

که برای خوردن غذا به منزل او آمده باشد، هر چند بعداً مانعی پیش آید که نتواند غذا صرف کند.
(آیه الله بهجت)^{۷۸}

لازم است میهمان قصد داشته باشد تا مدتی نزد میزبان باقی بماند تا به او نانخور گفته شود. (مرحوم امام)^{۷۹}

پرداخت زکات فطره به فقرایی که معتادند و می‌دانیم که مقداری از آن را خرج اعتیاد خود می‌کنند، چه صورت دارد؟

خلاف احتیاط است. (آیه الله بهجت)^{۸۰}

پرداخت زکات به او به مقدار ضرورت معاش مانعی ندارد. (آیه الله گلپایگانی)^{۸۱}

رضا ملوندی - روح الله نامنی

^{۷۸} استفتائات بهجت، ج ۲، س ۳۳۳۴ و س ۳۳۳۵

^{۷۹} باید توجه داشت ایشان مدت خاصی را مشخص نکرده‌اند و متن کتاب عروه بصورت زیر است. «و کذا تجب عن الضیف، بشرط صدق کونه عیالاً له و إن نزل علیه فی آخر یوم من رمضان، بل و إن لم يأکل عنده شیئاً، لکن بالشرط المذكور و هو صدق العیلولة علیه عند دخول لیلة الفطر، بأن یكون بانیا علی البقاء عنده مدّة، و مع عدم الصدق تجب علی نفسه.»

^{۸۰} استفتائات آیه الله بهجت ج ۲، س ۳۳۶۲

^{۸۱} مجمع المسائل (گلپایگانی)، ج ۴، ص ۲۳۳، س ۶۶۱